

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Ioannis Bugenhagenii Pomerani Annotationes ab ipso iam
emissæ. In Deuteronomium**

Bugenhagen, Johannes

Basileae

VD16 B 9247

Passio Domini Nostri Iesu Christi secundu[m] quatuor Euangelistas.

urn:nbn:de:hbz:466:1-36133

PASSIO DOMINI NOSTRI
Iesu Christi secundū qua-
tuor Euangelistas.

Instabat dies festus azy-
morum, qui dicitur pascha.
Et dixit Iesus discipulis su-
is, Scitis q̄ post biduum pa-
scha fit, & filius hominis traditur ut cru-
cifigatur.

L: 22

mat. 26
m. 14
m. 15
m. 16
m. 17
m. 18
m. 19
m. 20
m. 21
m. 22

Tunc congregati sunt principes sacerdotū & scri-
bae & seniores populi in atrium principis sacerdotū, qui dicebatur Caiphas,
& cōsiliū inierunt, ut Iesum per dolum apprehensum occiderent. Timebāt enim plebē. Dicebant autem, Nō in die festo, ne tumultus fiat in populo.

Tunc, id est quā-
do audierāt. Non
me uidebitis amo-
do donec dicatis,
Benedictus &c.
Caiphaz erat pō-
tifex illius anni,
cū secundū legē
summus pontifex
maneret usq; ad
mortē. Ioānes ita

57 p: AA5

q; in historia passionis Christi pontificem semper in-
telligit Caiphā. Id quod nota. Traditiones auaritiæ
& ambitionis tunc legi preserebantur.

Et cum esset Bethaniz in domo Simo-
ni

10. 11
10. 12
10. 13
10. 14
10. 15
10. 16
10. 17
10. 18
10. 19
10. 20
10. 21
10. 22

Scriptus h' b' i
 foris a deo
 r'ppin fidem no
 19 Ro: 17 fide
 om' m'p'm
 vili opo h'or
 profusio i' l'ul
 mandatum r'ra
 n' v' no M'p'o
 E' r'ra op' b'
 videt' p'el'at'io
 l'ul

nis leprosi, accumbente eo, accessit ad eam
 mulier habēs alabastrū unguenti nardi
 pisticæ præciosæ, & cōminuto alabastro
 effudit illi in caput. Videntes autē quidā
 discipuli indignati sunt, dicētes, Ad qd
 perditio hæc unguētī? Nam poterat hoc
 uendi pluris q̄ trecentis denarijs ac dari
 pauperibus. Et infremuerūt aduersus il-
 lam. Eo autē cognito Iesus ait illis, Sinite
 illam, quid molesti estis mulierī? Bonum
 opus operata est erga me. Semper enim
 pauperes habetis uobiscum, & quādo cū
 q̄ uolueritis potestis illis benefacere, me
 uero non semper habetis. Quod potuit
 hæc fecit, præuenit ut ungeret corp⁹ meū
 ad sepulturam. Amen dico uobis, ubicū
 q̄ prædicatū fuerit hoc Euangeliū in to-
 to mundo, hoc quoq̄ quod hæc fecit nar-
 rabitur in memoriam ipsius.

Mulier dicit
 rat' iug' r'ra
 unger' no fide
 in r'ra unger'
 no fide r'ra
 r'ra unger'

Mibi certū est hanc unctionē non esse eandē quā
 Ioannes scribit, illic enim unguento perfundūtur pe-
 des Christi, hic caput, illic murmurat Iudas, hic disci-
 puli, illud uidetur factum in domo Martha, hoc in do-
 mo Simonis factum scribitur. Et præterea nisi hæc in
 Matthæo sit repetitio illius quod ante factum est, hæc

Simon dicit
 eff' p'ra r'ra
 op'ra: no a p'ra
 r'ra: p'ra
 r'ra: p'ra
 p'ra: p'ra
 p'ra: p'ra
 p'ra: p'ra

Martha r'ra r'ra
 Marthus r'ra r'ra
 Iudas r'ra r'ra

b' p'ra
 r'ra
 r'ra
 r'ra
 r'ra
 r'ra
 r'ra

r'ra
 r'ra
 r'ra
 r'ra
 r'ra
 r'ra
 r'ra

QUATVOR EVANGELISTAS.

historia feria quarta uidetur facta post dominicā Palmarū, illa autē in Ioanne scribitur sabbato ante facta. Forte eadem fuit mulier quæ utrūq; fecerit, quæ delectata saluatoris dignatione, eam ipsam contra Iudam & excusantis & laudantis, rursus feria quarta unxit non pedes ut sabbato, sed caput, unde in totū corpus efflueret unguentū. Iudæ dānarat Christus uerba in quo erat furandi affectus, & hypocrisis sua querebat. Discipuli autem reprehendūtur in quibus est nō rectum iudicium, damnabant enim opus quasi nō sanctum, quod qua fide fiebat, ignorabant.

Intrauit autē Satanās in Iudam cui cognomē erat Ischariotes, qui erat e numero duodecim, abijtq; & locutus est cum principibus sacerdotū & magistratibus, dicens, Quid uultis mihi dare, & ego uobis tradam illum? Quo audito illi gauisi sunt, & polliciti sunt ei se duros triginta argenteos, & ille spopondit. Et ex eo tempore querebat quomodo oportune illum tradet illis sine turba.

Cæterū primo de azymorū in quo necesse erat immolari pascha, accesserunt discipuli ad Iesum, dicentes, Vbi uis pareremus tibi ad edendum pascha? Et misit

L: 22 Jo: 13
17

426
Ioseph uer
ditur uigra
ti argenteis
Gen. 37

Asa
afina
figura oris
vera congregatio
ibid
parua
A numerus
qui dicitur ad hunc
verba alio uerbo
ad unum
per longam

Lui: 22

Petrum ac Ioannem, dicens, Ecce intro euntibus uobis in ciuitatem occurret ho mo quidā hydriam aquæ portans, sequi mini eum in domū in quā intrat, & dice tis patrifamilias ædiū, Dicit tibi magi ster, Tempus meum prope est, ubi est di

populus legis

ant 26

Fr. In scripto...
quod in...
per...
m...
et...
...
...

Putatur hoc cœterforiū ubi pascha cū di naculū esse i quo scipulis meis edam? Et ipse latuerūt discipu ostendet uobis cœnaculū li post resurrecti magnū, stratum & paratū, onem christi pro & sibi parate nobis. Euntes pter metū iudæo aut inuenerūt sicut dixerat rū, Io. 20. & ubi illis, & parauerunt pascha. acceperunt spiritum sanctum, Act. i. & 2.

30: 17

Quid pha se uetus si gnificat, ioānes ape rit. Ut tras iret etc.

Itaq; ante diem festū paschæ, sciens Ie sus q; uenisset hora ipsius ut transiret ex hoc mundo ad patrem, cū dilexisset suos qui erant in mūdo, usq; in finem dilexit eos, Et cum uespera iam esset uenit & ac

mat: 26

Agnes precipieba cubuit cū duodecim apo tur stando edi. Vn stolis, & ait illis, Deside de intelligitur do rio desiderauit hoc pascha minus cū suis stan comedere uobiscū anteq; do esitasse ex mox patiar. Dico enim uobis, accubuisse. Posthac non edam ultra

Lui: 22

Nota...
Carm...
Agnes...
...

do...
p...
...
...
...
...
exco...

QVATVOR EVANGELISTAS.

385

ex eo donec cōpleat̄ in regno dei. Et ac-
cepto poculo gratias egit ac dixit, Acci-
pите hoc & diuidite inter uos. Dico enim
uobis, q̄ posthac non bibā de hoc fructu
uitis donec regnum dei ueniat cū illud
bibero uobiscum nouum in regno pa-
tris mei.

† Diligentius hic Lucas quaedam dixit à Mattheo
& Marco neglecta. Omnia uero intellige de ueteris
agni esu, post quē dominus bibit uinum, neutro uero
postea usus est, ita ut etiam uinū myrrhatum recusa-
rit bibere in caluarie loco. Edit autē & bibit uirūq;
nouū cum suis in regno dei, id est, in ecclesia, post q̄ il-
lud pascha in Christi immolatiōe semel in cruce facta
completū est, dum nos ipsi & ipse nobis incorporatur
& per fidem sumus eius membra, de qua manducati-
one & bibitione loquitur Christus, Io. 6. & hic infra,
Vt edatis & bibatis &c. Et huius symbolum est eucha-
ristie sacramentū, in quo Christi satisfactio & nostri
redemptio uerbis Christi nobis indicatur & si credi-
mus nobis datur.

Vescentibus autē eis, dominus Iesus
in ea nocte qua traditus est accepit panē,
& postq̄ gratias egisset, fregit, deditq̄ di-
scipulis & ait, Accipite, comedite, hoc est

BB

*Ep̄. frange p̄. pa-
per. bo. in p̄. p̄.
1. 10. 10. p̄. p̄.
frang.*

*Inc est dus
valer
suy. ianus
mūctz. Iant
sa. alit. p̄.
mar. 17. lūc
rob. 1. 10. p̄. p̄.
p̄. p̄.
gibe*

mat. 26

Luce 22
sunt

Luce 22

corpus meū quod pro uobis datur, Hoc
facite in mei recordationem. Similiter &
calicē postq̄ cœnauit, accepit, & gratijs
actis dedit illis, dicens, Bibite ex hoc om-

nes. Hoc poculum nouū
testamentū est in meo san-
guine, qui pro uobis & p̄
multis effunditur i remis-
sionem peccatorū. Hoc
facite quotiescūq̄ biberi-
ritu ceu magistro
doctis memoriale
eius perpetuū & omnes.

Illud memoriale
= b. baro
= d. acc. =
= f. u. r. f. e. r. e.

recordatio illius unici sacrificij Christi in cruce semel
oblatis, non quando sacrificant siue mactant Christum
sed quando edunt & bibunt. Edite, inquit, & bibite
in mei cōmemorationē, id est quando corpus meū edi-
tis recordamini, q̄ hoc corpus traditum sit pro pecca-
tis uestris in mortem, & quando sanguinē meum bibe-
tis, recordamini q̄ iste sanguis pro peccatis uestris sit
effusus in cruce. Quæ recordatio fides est sine qua sa-
cramentū externum nihil est, & quæ sola etiā sine sa-
cramento saluaret. Cæterū conscientie afflicte isto
signo secundū Christi institutionē mirum quā libenter
utūtur. Vide quæ diximus psal. 109. de Melchizedea.

Jo: 13

Et cum esset cœna, cum diabolus iam

qui dicunt mūdōs & lotos nos esse oportere ante eū
 charistię sumptionē ut nihil Christus remittat, nō tan-
 ti debet esse apud nos, ut hystoriam Ioannis ca. 13. cō-
 tinuam adeo ut nihil interseri possit ex alijs Euange-
 listis præter ea quę sunt de designato proditore, di-
 scerpamus etiā inuito Ioanne. Et qui interseruerūt il-
 lic institutionē eucharistię, cogebantur postea dicere
 quod Euangelista non dicit, imō diuersum etiam dice-
 re quā Euangelista dicit. Breuiter Ioannes à lotionē
 pedum continuam scribit hystoriam, quā discerpere
 non licet, donec ē consortio Iudam eiciat. Si ergo po-
 stea institutum est dominici corporis & sanguinis in
 cruce oblatis sacramentum siue testamentū & memo-
 riale, consequitur ex ea hystoria Iudam cū alijs cor-
 pus Christi & sanguinē non sumpsisse, id quod quidā
 asseruerunt, sed hoc Lucę hystoria nō permittit &c.
 Ceterū ista lotio pedum & sacramentū est & exem-
 plum. Illud sic scribitur, Quod ego facio &c. hoc sic.
 Postquā ergo lauisset &c.

Postquā ergo lauisset pedes eorum, rece-
 ptisq; uestibus suis accubisset, iterum di-
 xit eis, Scitis quid fecerim uobis? Vos uo-
 catis me magistrum ac dominū, & bene-
 dicitis, sum etenim. Si ergo ego laui pe-
 des uestros domin⁹ & magister, uos quo-
 q; debetis inuicem alijs aliorū lauare pe-

*Ex
 h. 13. cap. 13.
 f. 13. v. 12. dicitur
 Do. 8. quod ergo me per. h. 13. p. 13. dicitur
 f. 13. v. 12. dicitur*

des. Exemplū enim præbui uobis, ut quē
 admodū ego feci uobis, ita & uos facia
 tis. Amen amen dico uobis, non est ser
 uus maior domino suo, neq; legatus ma
 ior est eo qui legauit ipsū. Si hæc noui
stis, beati estis si feceritis ea. Non de om
 nibus uobis loquor, ego ^{Iudam designat,}
 scio quos elegerim. Sed ^{donec eū cogat abi}
 ut adimpleatur scriptura, ^{re, de quo et supra}
 qui edit mecum panem, su ^{dixerat, Non estis}
 stulit aduersum me calca ^{mundi omnes.}
 neum suū. Nunc dico uobis priusquā
 fiat, ut eum factum fuerit credatis q̄ ego
 sum. Amen amen dico uobis, qui recipit
 quemcumq; misero, me recipit, qui autem
 me recipit, recipit eū qui me misit.

Cum hæc dixisset ^{Turbatur imminēte mor}
 Iesus, turbat⁹ est spi ^{te aduersus Satanā qui a}
 ritu, & accumbenti ^{gebat in Iuda, quē admo}
 bus edentibusq; illis ^{dum turbatur aduersus}
 testatus est, dicens, ^{mortē resuscitaturus La}
 Amē amen dico uo ^{zarū. Præterea exemplū}
 bis, q̄ unus ex uo ^{est infirmitatis nostræ.}

bis me proditurus est qui edit mecum.
 Mœsti ergo uehementer redditi, aspicie

*fuerit uos
 uobis: uobis
 adu. Straw. da
 uobis
 ad uos
 que...
 opus offed
 pater pater
 lenon offed
 Scriptura
 Psal. 40.
 Ego sum,
 scz quē scri
 ptura uen
 turū præ
 nūciauit.*

14

Jo: 13

bant se inuicem discipuli, hæsitantes de quo diceret, Et cœperunt quærere inter se, quisnam esset ex ipsis qui hoc facturum esset, ac singulatim ei dicunt, Nunquid ego sum domine? At ipse respondens ait, Unus ex duodecim qui intingit mecum
 Id est, Qui edit ex cati- manũ in catinum, me
 no meo. Itaq; non aliud proditurus est. Filius
 signũ dat dominus quã quidẽ hominis uadit
 quod propheta prædi- sicut scriptũ est de il-
 xerat Psa. 40. supra. lo. Væ autẽ homini il-
 li per quem filius hominis proditur, bo-
 num erat ei si natus nõ fuisset homo ille.
 Respondens autẽ ludas qui tradidit eũ,
 dixit, Nunquid ego sum Rabbi? Ait illi,
 Tu dixisti. Erat autẽ unus ex discipulis le-
 su recumbens in sinu ipsius, nimirum is
 Ioannes hic erat, ut & in quẽ diligebat Iesus.
 sine Euãgelij Ioãnis uides. Innuit ergo huic Si-
 mon Petrus, ut sciscitaretur quis esset de
 quo loqueretur. Itaq; cũ recubuisset ille
 super pectus Iesu, dicit ei, Domine quis
 est? Respõdet Iesus, Ille est cui ego intin-
 ctum panem porrexero. Et cũ intinxisset
 panem, dedit Iudæ Simonis Ischariotæ,

Jo: 13

Et post offulam ingressus est in eum Sa-
 tanas. Dicit igitur Iesus, Quod facis fac
 citius. Hoc autē ne vox est intrepidi & para-
 mo intelligebat dis. ii. vnde supra dixerat, Fili
 cumbētū ad quid us hominis uadit, id est, sua
 dixisset ei. Quidā sponte, non coactus &c.
 enim putabant, quia loculos habebat Iu-
 das, q̄ dixisset ei Iesus, eme ea quæ opus
 sunt nobis ad diem festum, aut egenis ut
 aliquid daret. Cū ergo accepisset ille offu-
 lam exiuit continuo. Erat autē nox.

Facta est autē & contentio inter eos,
 quis eorū uideretur esse maior. Dixit au-
 tem eis, Reges gen carnalē contentionē repri-
 tiū dominātur eis, mit, & sui exēplo docet in
 & qui potestātē ha ecclesia ministeria esse non
 bent super eas be primatus. Videant h.ec qui
 nefici uocātur. Vos se praelatos uolunt, & ut
 aut non sic, sed qui nō sunt ministri uerbi dei
 maior est in uobis, & charitatis, ita quoq; es-
 fiat sicut minor, & se non possunt, quia quid
 qui princeps est si doceant, ignorant, & fidē
 cut qui ministrat. unde charitas prodit non
 Nā uter maior est, habēt. Præterea gētiles dē
 qui accūbit an qui cit Christus esse tales, non
 Christianos.

*L. 1. 22
 J. ...
 ap. L. 1. 22
 de ubi ...
 fo. c. 22. 0*

ministrat: Nonne qui accumbit? At ego
in medio uestrum sum, ut qui ministrat.

Vos autē estis qui permanistis mecum.
In tērationibus meis. Et ego dispono uo-
bis sicut disposuit mihi pater me⁹ regnū,

Edere & bibere est per ut edatis & bibatis su-
uerbū dei Christo in ec per mensam meam in
clesia incorporari, ut su regno meo, & sedea-
pra diximus. Iudicare tis super thronos, iudi-
est spirituale iudiciū ha cantes duodecim tri-
bere sup duodecim tri- bus Israel.

bus israel, id est, super Iudæos & super gentes quæ
per fidē duodecim illis tribubus subrogatæ sunt. Spi-
ritualis enim homo dijudicat omnia, dum & Christia-
nis dictum est, Quæcūq; alligaueritis super terrā &c.
Sup terrā, inquit, ne hic thronos in coelis fingas &c.

Ait autē Iesus, Nunc glorificatus est fi-
lius hominis, & deus glorificatus est per
eum. Si deus glorificatus est per eum, &
deus glorificabit eum per se, & continuo
glorificabit eum. Filioli adhuc paulisper
uobiscum sum, quærētis me, sicut dixi Iu-
Sicut dixi. Io. 8. Nunq̄ sequū-
tur impij, discipuli autē nunc do uos non pote-
non sequūtur quæadmodū in stis uenire, ita &
sua. Non potes me nūc sequi.

non infirmo
quædam uisum
bona omnia
toleratis

vos percipite unde
dicitur apud quos
sunt panna panna
pud alii apparet
in fona gloria
pō 36 Ex portanda
a iustis. vas sig
a exaltat in
fuerunt utipin
parras om appo
uincunt uide
vid imp dicit
p deo ubi dixi
Co. p dicit qd
uia uia

Jo: 13

uobis dico nunc, Præceptum nouum do
 uobis, ut diligatis inuicem, sicut
 dilexi uos, ut diligatis inuicem. In hoc cognoscet
 omnes qui mei discipuli sitis si charitatem
 habueritis inter uos mutuam. Dicit ei Si
 mon Petrus, Domine quo uadis? Respondit
 ei Iesus, Quo ego uado non potes me nunc
 sequi, sequeris autem postea. Dicit ei Pe
 trus, Domine quare non possum te sequi
 nunc? animam meam pro te ponam.
 Respondit ei Iesus, Animum tuum pro me
 non possumus recipere, sed spero quod
 postea poteris. Dicit ei Petrus, Domine
 quare non possunt nos te sequi nunc?
 Respondit ei Iesus, Non potestis, quia
 non scitis diem et horam, in quo uenit
 filius hominis. Sed qui seculum et
 generationem non deseruit, sed solum
 seculum et generationem deseruit, in
 hoc seculo et generatione uos miseret
 et faciat uos discipulos suos. Qui
 ergo non seculum et generationem
 deseruit, non potest meus discipulus
 esse. Si quis uult meus discipulus
 esse, seipsum denegabit, et seipsum
 crucifigat, et sequatur me. Qui
 non seipsum denegabit, non potest
 meus discipulus esse. Qui seipsum
 crucifigat, et sequatur me, ego
 eum recipiam. Qui seipsum crucifigat,
 et sequatur me, ego eum recipiam.
 Qui seipsum crucifigat, et sequatur
 me, ego eum recipiam. Qui seipsum
 crucifigat, et sequatur me, ego eum
 recipiam. Qui seipsum crucifigat, et
 sequatur me, ego eum recipiam.

Postea uide
 Ioan. ult.

fo: 7

Lu: 22

Prædicit Christus, ut ego sentio, primū secundū Ioannē & Lucam Petrū negaturum, anteq̄ egressum est à loco cœnæ. Deinde
 † Curā sig iterū secundū Matthæū nificat dei & Marcum postq̄ egressū p̄ illis qui annūciant Euangelū.
 At ille dixit, Amen amen dico tibi Petre nō canet hodie gall⁹ priusq̄ ter abneges te nosse me. Et dixit eis † Quando misi uos sine sacculo & pera & calciamentis num quid defuit uobis? At illi dixerunt, Nihil. Dixit ergo eis, Sed nūc qui habet sacculū † tollat, similiter & peram, & qui non habet, uendat tunicā suam & emat gladium. Dico enim uobis, q̄ adhuc hoc quod scriptum est oportet perfici in me, & cum iniquis deputatus est, etenim ea quæ sunt de me finem habent. At illi dixerunt, Domine ecce duo gladij hic. At ille dixit eis, Satis est.

† Tollat, scilicet ut uendat. Similiter & peram scilicet tollat & uendat, & qui neutrum habet, tollat tunicam ut uendat ex precio accepto emat sibi gladium. Quādo h.ec intelligerent carnales discipuli? unde & postea Petrus gladio rem aggreditur, cum tamen hic Christus non uult defendi gladio, sed potius secundū scripturā cū iniquis deputari, id est, pati pro ueritate,

Et ait, Satis est, id est, hactenus licebat gladio pugna-
 re, iam patiendū est pro ueritate, omnia nostra relin-
 quenda sunt. Et damnandū quicquid sumus ut ema-
 mus nobis gladium uerbi dei utriusq; testamenti ad-
 uersus omnes insidias satanæ, qui plus expetit discipu-
 los Christi, quā ipsi Iudæi. Ephe. 6. Emitur autē iste gla-
 dius ut dixi resignatione siue abnegatione nostri siue
 fide, impetrato à deo spiritu. Esa. 55. absq; argēto &
 absq; ulla cōmutatione.

Et ait discipulis suis, Hic est ille sermo diui-
 Ne turbet cor uestrū. ni pectoris in coena ha-
 Creditis in deum & in bitus, quē solus Ioan-
 me credite. In domo pa- nes descripsit, ne fru-
 tris mei māiones mul- stra tunc supra Christi
 tæ sunt. Quod si secus pectus uideatur recu-
 esset, dixissem uobis, buisse, quem leges illic
 uado paraturus uobis ca. 14. 15. 16. & 17.
 locum. Et si abiero ad parandū uobis lo-
 cum, iterum ueniam & assumam uos ad
 meipsum, ut ubi sum ego & uos sitis &c.

T cū hymnū cecinissent, egres-
 sus Iesus ibat, ut solitus erat, trās
 torrentem Cedron in montem
 oliuarum. Secuti sunt autē illum & disci-
 puli. Tunc dicit illis, Omnes uos scanda-

Hymnus est
 gratiarum=
 actio post
 cibum.

1. Tim. 4.

Zach. 13.
Percute sc3
ô frama
mea &c.

Iū patiemini in me in ista nocte. Scriptū est enim, Percutiam pastorem & dispergentur oues gregis. Postq̄ autē surrexero, præcedam uos in Galilæam. Respondens autē Petrus ait illi, Et si omnes scandalum passi fuerint in te, ego tamen nunquā scandalū patiar. Ait illi Iesus, Amen dico tibi, q̄ hodie in nocte hac priusquā bis, secundū Mar bis gallus cecinerit, ter ab cum. Ut intelligas negabis me. At ille uehe Petrū negasse an= mentius dicebat, Immo si te galli cantum se me oportuerit cōmori ti= cundū tres Euan= bi non te abnegabo. Simi gelistas, trinā ta= liter autē & omnes disci= men negationē nō puli dicebant. 17
fuisse perfectam anteq̄ gallus bis ediderit uocem, se= cundū Marcum, ut infra uidebis.

26 — 14

In horto re
demptiōis
opus inci=
pit, quia in
horto per
diti eram?

Tunc uenit Iesus cū illis in uillam quæ dicit̄ Gethsemani, ubi erat hortus in quē introiuit ipse & discipuli eius. Nouerat autē & Iudas proditor eius locum, quia frequenter Iesus conuenerat illuc cū discipulis suis. Tunc Iesus ait illis, Sedete hic donec uadam & orem illic. Et assumpto secum Petro & Iacobo & Ioanne du

obus filijs Zebedæi, vident ignominiã infir
 cœpit expauescere, mitatis Christi, qui uide
 dolere et grauius an rant gloriam transfigu
 gi. Et dicit illis, † Tri rationis.

ftis est anima mea usq; ad mortem. Ma, ^{mar: 14}
 nete hic & uigilate mecū, orantes ne in, ^{mat: 26}
 tretis in tentationē. Et progressus pusil, ^{L: 22}
 lum ab eis ferme ad iactū lapidis, positif, ^{22:}
 q; genibus, procidit in faciem suam pro, ^{22:}
 stratus in terram, & orauit, ut si possibile ^{mat:}
 esset transfiret a se hora, dicens, Abba, pa, ^{mat:}
 ter mi, omnia possibilis sunt tibi, si possi, ^{mat:}
 bile est transeat a me calix iste, uerumta, ^{mat:}
 men non sicut ego uolo, sed sicut tu. Et ^{mat:}
 uenit ad discipulos & reperit eos dormi, ^{mat:}
 entes, & dicit Petro, Simō dormis? Adeo, ^{mat:}
 non potuistis una hora uigilare mecum? ^{mat:}
 Vigilate & orate ut ne intretis in tentati, ^{mat:}
 onem. Spiritus quidē promptus est sed ^{mat:}
 caro infirma. Rursus altera uice abiit &
 orauit, dicens, Pater mi, si non potest hic
 calix transire a me nisi bibam illū, fiat uo
 luntas tua. Et reuersus inuenit illos iterū
 dormientes. Erant enim oculi eorū gra
 uati, neq; sciebant quid responderent. Et ^{mat:}

m. 4:

relictis illis, iterum abijt, & orauit tertio eundem sermonem, dicens, Pater, si uis, transfer calicem hunc a me, uerū tamen non mea uoluntas, sed tua fiat.

† Ista Christi affectio clare indicat nobis quid sit & quā arduū negocium sit cū morte dimicare. Inexpertus uero suis male fidit uiribus, ut Petrus. Hic cōfugit ad deū, exemplo indicās quid uelit à nobis in tentatione fieri. Vigilare, inquit, & orate &c. Deprecatur uero quia se per naturā humanam uidet imparem, sed spiritu cōmittit oīa deo, dicens, Fiat uolūtas tua, q. d. Dū tua uolūtas fit tuāq; uolūtati me cōmitto, iam tuis uiribus perrumpere potero quod meis nō possum. Non deseres quos pati uis, dum sibi trepidāt, tibi autem fident. Hæc primū pro nostri redemptione facta sunt, deinde & exemplo nobis sunt quid in horrore mortis agamus, maxime ubi tentatio propter Euangelium ingruerit.

tu: 22
per unum angeli
sunt
in uisum
p. 10
lob: 1

Vides hic eū imminutum ab angelis, psal. 8. Supra naturā ista sūt, & adhuc hodie christi mēbra sanguine madent, dum nemo fideiū absq; persecutione est.

†
Apparuit autē illi angelus de cœlo confortans eum. Et correptus labore, plixius orabat. Et erat sudor eius sicut guttæ sanguinis decurrētes in terram. Et cū surrexisset a deprecatione

uenissetq; ad discipulos suos, reperit eos dormientes præ mœstitudine. Et ait illis, Dormite posthac & requiescite, qd dormitis? Sufficit. Ecce appropinquauit hora, & filius hominis tradit̃ in manus peccatorum. Surgite, eamus, ecce appropinquauit qui me tradit, orate autē ne intretis in tentationem.

Ironiā esse sequentia declarat.

—

Et continuo adhuc eo loquente, ecce Iudas unus e duodecim, accepta cohorte & ministris a pontificibus ac pharisæis & senioribus & scribis, antedēs turbā multam, uenit illuc cum laeternis ac facibus cū gladijs & fustibus. Dederat autē hic proditor cōmune signū illis, dicens, Quemcūq; osculatus fuero is est, cōprehendite illū, & abducite caute. Iesus itaq; sciens omnia quæ uētura erant super se, processit ac dixit eis, Quem quæritis? Responderūt ei, Iesum Nazarenū. Dicit eis Iesus, Ego sum. Statim ferre nō possunt, cū uiderent quod erat Iesus. Sed ait illis, Si scitis quid sit maior cōsolatio, Matt. 14. Habete fiduciā, ego sum, nolite timere.

suā — passim de se — se — solo — Cohortē — presidia intelligimus. —

20: 18

& Iudas qui prodebat eum cum ipsis. Ut
 ergo dixit eis, ego sum, abierunt retror-
 sum & ceciderunt in terrā. Iterum ergo
 interrogauit eos, Quē quæritis? Illi autē
 dixerunt, Iesum Nazarenū. Respondit
 Iesus, Dixi uobis q̄ ego sim. Si ergo me
 quæritis sinite hos abire, ut impleret ser-
 uo quem dixerat, *Ex ijs quos dedisti mi*
 hi non perdidī quenquā. Et appropin-
 quauit Iesu Iudas ut oscu- *Osculo tradūt qui*
 laretur eū, *Confestimq̄ sub specie sanctita*
 accedēs dixit, Rabbi aue, *tis sua quærun.*
 ac deosculatus est eum. Dixitq̄ illi Iesus,
 Amice ad quid ades? Iudā osculo filium
 hominis prodis? Tūc accesserūt & ma-
 nus suas iniecerunt in Iesum, & compre-
 henderunt eū. Videntēs autē ij qui circa
 ipsum erant quod futurum erat, dixerūt
 ei, Dñe percutiemus ne gladio? Simon
 ergo Petrus cum haberet gladium, edu-
 xit eū, & percussit summi sacerdotis ser-
 uum, & abscidit *Et hodie serui pontificū iusto*
 uum, & abscidit *dei iudicio perdiderunt dexte*
 auriculā eius de- *auriculā, dū non possunt au*
 xteram. Erat au- *dire nisi sinistra à dominis suis*
 tē nomen seruo
malchus

Malchus. Respon̄ contēpto Christi Euangelio. *Supra dē*
 dens autem Iesus, *Actum est de eis nisi Christus xit,* Satis
 ait, Sinite hūcūsq̄. *reddat auriculam, nō enim est.*
 Et ait Petro, Im / aliud possunt quā persequi *Jo: 18*
 mitte gladium tu / Euangelium.

um in uaginā. *Omnes enim qui acceperunt gladium, gladio peribunt.* *Accipiunt gladium, quibus non est cōmissa uindicandi potestas. Quod autē dicit, Peribunt, nō de facto loquitur, sed de iure.*
 An putas q̄ nō possum nūcrogare patrem meū, & exhibebit mihi plus q̄ duodecim legiones angelorū? An non bibam calicē quē dedit mihi pater?
 Quō ergo implebuntur scripturæ? quia sic oportet fieri. *scripturarū sepe meminit Christus, ut uideas quanti cas faciat et q̄ sint uerbū dei, quod impossibile sit ut nō fiat uerū & impleatur.* Quid pseudochristiani xit Iesus ad eos hodie sentiant de scriptura ipsi qui uenerāt ad se, principes sacerdotū & magistratus templi & seniores. Tanq̄ ad latronē existis cum gladijs & fustibus ad cōprehendendū me, quos
Christus sentit.

tidie apud uos sedebā docens in templo,
 & nō extendistis in me manus. Sed hæc
 est hora illa uestra & potestas tenebrarū,
 ut impleātur scripturæ. Hoc autē totum
 factū est ut complerentur scripturæ pro-
 phetarū. Tunc discipulī omēs relicto eo
 fugierunt. Et unusquispiam adolescentu
 Adoleſcentuli hostes hunc adole-
 ſcentulū (nō Ioannē) cū Christo illum, amictus
 è loco cœnæ egressum impetūt. ſindone super
 nudum, & cōprehendunt illū adoleſcen-
 tuli. Ille uero relicta ſindone, nudus effu-
 git ab illis.

Jo: 18

primus ad Annam
 Iherosolimitanus
 18:19

2° Ad Caipham

Cohors igitur & tribunus ac ministri
 Iudæorū cōprehensum Iesum ligauerūt,
 & abduxerunt eum t̄ ad Annam primū.
 Erat em̄ ſocer Caiphæ, qui erat pontifex
 anni illius. Erat autē Caiphas is qui con-
 ſilium dederat Iudæis q̄ expediret unum
 hominem mori pro populo. Et duxe-
 runt eum ad Caipham pontificem, id est
 principem sacerdotū, ubi scribæ & senio-
 res cōuenerant. Sequebatur autē Iesum
 eminus Simon Petrus & alius discipul⁹
 usq; ad atrium pontificis. Discipulus autē

Ille erat notus pontifici, & introiuit cum Iesu in atrium pontificis. Petrus autē stabat ad ostium foris. Exiuit ergo discipulus ille alter, qui erat notus pontifici, & dixit ostiariæ, & introduxit Petrum. Ancilla ergo ostiaria ad lumen Petrū intuita, defixis in illū oculis, dixit, Et tu cum Iesu Galilæo eras. Num & tu ex discipulis es hominis istius? At ille abnegauit corā omnibus, dicens, Mulier non sum. Nō noui illum, neq; scio quid dicas. Stabant autē serui & ministri qui prunas cōgesserant in medio aula, quia frigus erat, & calefaciebant se. Erat autē cum eis & Petrus stans & calefaciēs se. Et exiuit foras in uestibulū, & gallus cecinit.

† Solus Ioannes scribit Iesum primū ductum ad Annam honoris gratia, quia erat socer Caiphæ, qui erat pontifex eo anno, præterea nihil illic scribitur quod actum sit. Inde ductus est ad Caipham pontificē, siue summum sacerdotem, ubi Petrus ter negauit secundū omnes Euangelistas. Nihil enim est quod putant quidam Ioannem hic ab alijs dissonare. Sic enim ait, Sequebatur autē Iesum Simon Petrus &c. in atrium pontificis, id est, non Annæ, ut putant, sed Caiphæ, ut

Petrus

Abnegat

Lu. 22

70: 18

in reliquis Euangelistis uides. Ioannes enim ca. 18. cū singulariter pontificem dicit, eum dicit quē & eodē ca. & ca. 11. dixerat pontificem illius anni. Significat autē ab Anna Iesum statim ductum ad pontificem, id est Caiphā, quo sequebatur Petrus & alius. Tametsi enim pontifices & principes sacerdotū multi dicantur ab omnibus Euangelistis illi qui per uices sibi singulis annis succedebāt & mutatis uicibus annuo fungebantur pontificatu, contra legem, Exo. 29. & factum, Nu. 20. tamen cū solum nomināt pontificē sive summū sacerdotē aut principem sacerdotum, eum uolunt intelligi qui tum erat caput ceterorū. At ais, Paulopost in Ioāne dicitur, Misit eum Annas uinctum ad Caiphā pontificē, quo apparet quæ præmissa sunt in domo Annæ facta. Respondeo, Ioannes postquā cepit scribere negationē Petri interposuit Caiphæ interrogationem & quasi iudiciale examen. Reuersurus ergo ad Petri negationē repetit, dicens, Misit eū Annas &c. clarius fuerit si legas, Miserat. P ut certe, quod ego potius sentio, nihil repetitur, sed cōtinua historia Ioannes grauitè accusat iniustum pontificem iudicium, quod Iesus de discipulis & doctrina nūc interrogatur à Caiphā & adhuc ignoratur quare sit accusandus, postquā Annas eum uinctum ad pontificem miserat ut reum iudicio. Sic & hodie agitur contra illos quos uocant hereticos &c.

Pontifex ergo interrogauit Iesum de
discipulis suis & de doctrina ipsius. Re-
spondit ei Iesus, Ego palam locutus sum
mundo, Ego semper docui in synagoga
& in templo quo omnes Iudæi conueni-
unt, & in occulto locut⁹ sum nihil. Quid
me interrogas? Interroga eos qui audie-
runt, quid locutus sim ipsis. Ecce hi sciunt
quæ dixerim ego. Hæc autē cum dixisset,
unus assistens ministrorū dedit alapam
Iesu, dicens, Siccine respondes pontifi-
ci? Respōdit ei Iesus, Si male locut⁹ sum
testare de malo, sin bene, cur me cædis?
Miserat eum Annas uinctū ad Caiphā
pontificem.

Stabat autē Simon Petrus in uestibu-
lo & calefaciebat se. Et pusillū post pri-
mam negationem, uidit eum altera ancil-
la, & rursus cœpīt dicere ijs qui astabāt
ibi, Et hic erat cū Iesu Nazareno. Dicunt
ergo ei, Num & tu ex discipulis eius es?
Et alius dixit, Et tu de illis es. Et iterū ne-
gauit cū iureiurando, dicens, Homo, nō
sum, sed neq; noui hominē. Et post pusil-
lū, interuallo interiecto fere unius ho-

ast. x. p. p.
ra. s. i. h. s.
h. d. a. i. e. p. o. r.
u. i. t. u. s.
p. o. e. n. i. t. e. n. t. i. a.

ra, alius quidā affirmabat cū ihs qui asta-
 bant, dicens, Vere & tu ex illis es. Nā &
 Galilæus es, & loquela tua te manifestū
 facit. Dicit ei unus ex seruis pōtificis, co-
 gnatus eius cuius absciderat Petrus auri-
 culam, Nonne ego te uidi in horto cū il-
 lo? Tunc cōepit execrari ac deierare, non
 noui hominē istum de quo dicitis. Et cō-
 tinuo adhuc illo loquente gallus iterum
 cecinit. Et conuersus dominus intuitus
 est Petrum. Et recordatus est Petrus uer-
 bi domini Iesu, qui dixerat ei, Priusq̄ gal-
 lus cecinerit bis, ter me negabis. Et egres-
 sus foras fleuit amare.

In Petri negatione primū disce ueritatē uerbi Chri-
 sti, deinde ne quid tuis uiribus præsumas dum uis esse
 Euangelicus. Cades si cadere nō metuas. Præterea ne
 desperes ubi quid tale tibi acciderit. Vide quanta dili-
 gentia peccatum Petri Euangelistæ omnes descripse-
 rint, contra illos qui hodie nihil clamant quā magna
 opera sanctorū. Quod quæso exemplum misericor-
 diæ dei in sanctis mihi propositum est nisi uideam &
 eosdem fuisse peccatores?

Principes autē sacerdotū potentes, sapiē-
 & seniores & totū conciliū tes, sanctuli, pha

quærebant falsum *rifaicum genus, usq; in finē*
 testimoniū contra *mundi sacrū oderunt Euan*
 Iesum, ut morti eū *gelium contra conscientiā.*
 traderent, & nō in *Hinc cogunt concilia aduer*
 ueniebāt etiā cum *sus dominum & aduersus*
 mlti falsi testes ac, *Christum eius.*

cessissent, non enim erant satis idonea te
 stimonía. Nouissime autē uenerunt duo
 falsi testes, & testimoniū falsum ferebāt
 aduersus illum, dicētes, Nos audiūimus
 eum dicentē, Ego possum diruere & di
 ruam templū hoc dei, quod est manibus
 factum, & tribus diebus aliud sine mani
 bus factū extruā. Et ne
 sic qdē satis idonea erāt *quærit impij hypo=*
 testimonia illorū. Et sur *crita dum furūt ob*
 gens summus sacerdos *suas cupiditates in*
 in mediū, interrogabat *Euangelium Christi.*
 Iesum, dicens, Nihil re *Tu hoc exēplo Chri*
 spondes? Cur isti aduer *sti disce contemnere*
 sum te dicūt testimoniā? *calūniā, modo tacē*
 Iesus autē tacebat, neq; *do non uidearis ne=*
 quicquā respondebat. *gare ueritatē dei.*

Rursus princeps sacerdotū interrogauit
 & dicit illi, Tu es ille Christi⁹ filius bene

*Pcruertūt
 maligne
 uerba Chri
 sti, 10.2.*

dicti: Adiuuro te per deum uiuū, ut dicas nobis an tu sis Christus filius dei. Dicit illi Iesus, Tu dixisti, ego sum. Verūtamē dico uobis, Amodo uidebitis filium hominis sedentē a dextris uirtutis, & uenientem in nubibus cœli. Tūc princeps sacerdotū disscidit uestimenta sua, dicens, Blasphemauit, quid insup egemus testibus? Ecce nūc audistis blasphemiam eius, quid uobis uidetur? Illi uero omnes condemnauerūt eum, dicētes, Reus est mortis. Tunc uiri qui tenebant Iesum, illudentes ignominiam conscribūt, ei expuerūt in faciem eius, & colaphis eū ceciderunt. Alij uero cū obtexissent faciem illius, palmas in faciem eius dederunt, dicētes, Vaticinare nobis Christe, quis est ille qui te percussit? Et alia multa conuiciantes dicebant in eū.

Mane autē facto conuenerunt omnes principes sacerdotū & scribæ senioresque populi

Multi & prudentes ne uerisimilem culpā excogitare possunt contra innocentiam Euāgelicam quā condemnare querunt.

ac totū conciliū aduersus Iesum ut eū
 morti traderēt. Et duxerunt eū in conciliū
 suum, dicentes, Num tu es ille Christus?
 Dic nobis. Et ait illis, Si uobis dixe-
 ro non creditis, q̄ si etiam interrogauero
 non respondebitis mihi neq̄ dimittetis.
 Ex hoc tēpore erit filius hominis sedens
 a dextris uirtutis dei. *Id est, Regnabit post*
 Dixerūt autē omnes, *mortē quem iam filium*
 Tu ergo es filius dei? *hoīs uidetis & mortālē.*
 Qui ait, Vos dicitis me esse. At illi dixe-
 runt, Quid adhuc desideramus testimo-
 nium? Ipsi enim audiuius ex ore eius.
 Et surgens uniuersa multitudo eorū uin-
 ctum abduxit Iesum a Caïpha in præto-
 rium, tradiditq̄ pontio Pilato præsidī.

Tunc uidens *Non istud sperauerat Iudas, qui*
 Iudas qui eū tra- *cōtra deū, actus satana, suo lu-*
 diderat q̄ dāna *cro uoluit esse cōsultum. Hic eī*
 tus esset, pœni- *lex reuelatur, ad Euangeliū nō*
 tentia ductus re- *peruenit, ideo desperatione pe-*
 tulit triginta ar- *rit ut Cain. Hæc est pœnitentia*
 genteos princi- *iusto dei iudicio dānatorū, dum*
 pibus sacerdotū *peccatū agnoscūt & ueniam ex*
 et senioribus, di- *corde rogare non possunt.*

cens, Peccaui tradens sanguinē innoxium. At illi dixerunt, Quid ad nos? Tu uidebis. Et proiectis argenteis in templo, recessit, & abiens laqueo se suspēdit. Suspensus autē crepuit mediū, & effusa sunt omnia uiscera eius. Principes autē sacerdotum acceptis argenteis dixerunt, Non licet eos mittere in corbonam, quia preiustitia hypocritarū. *Cur cium sanguinis est, ergo effundūt sanguinem Christi innocentis?* Consilio autē inito, emerunt ex illis argenteis mercede iniquitatis agrum figuli in sepulturā peregrinorū. Et innotuit omnibus habitantibus Hierosolymæ, ita ut appellaretur ager ille lingua illis uernacula Akel dama, hoc est ager sanguinis, usq; in hodiernū diem. Tunc impletum est quod dictū est † per Ieremiam prophetam dicentē, Et acceperūt triginta argenteos preciū æstimati, quem æstimatū emerunt a filijs Israel, & dederūt eos in agrū figuli, sicut constituit mihi dominus.

† Aut nomen pro nomine positum est per libentarios Græcos, aut Zacharias fuit binomius, in cuius ca. 11. sic hæc dicuntur. Et dixi (ego dominus) ad eos, id est, con

temptores meos Iudeos. Si bonum est in oculis uestris
 afferte mercedem meam, & si non, quiescite. Et appen-
 derunt mercedem meam triginta argenteos. Et dixit
 dominus ad me (prophetam) Projice illos ad figulum,
 decorum scilicet precium quo appreciatus sum ab eis.
 Et tuli (ego propheta) triginta argenteos, & proieci
 illos in domum domini, id est templum, ad figulum. Quod
 dominus ista iubet Euangelista hic dixit, Sicut consti-
 tuit mihi dominus. Quod propheta dicit se fecisse, signi-
 ficat se praedixisse, quod omnia ita essent euentura. Aesti-
 matum autem deum dicit in Christo pecunia uendito.
 Quod autem addidit Euangelista, Emerunt autem filii Isra-
 el, uidetur respexisse in historiam uenditi Ioseph. His-
 maelite sunt peruersi filii Abrahæ, Gal 4. A filijs Isra-
 el, id est, à Iuda & consiliarijs eius Hismaelite ab Isra-
 elitis, impij ab impijs.

Mane igitur, adducto Iesu ad praesidem,
 ipsi non introierunt in praetorium, ne con-
 taminarentur sed ut ederent pascha. Exi-
 uit ergo Pilatus ad eos foras & dixit, Quam
 accusationem adfertis aduersus hominem
 hunc? Responderunt & dixerunt ei, Si non
 esset hic nocens, haudquaquam tibi tradi-
 dissemus eum. Dicit ergo eis Pilatus, Acci-
 pite eum uos, & secundum legem uestram
 iudicate eum. Dixerunt ergo ei Iudæi, No-

*Verbo ductus
 ad pilatum*

Matt. 20. bis non licet interficere quenquā. Vt sermo Iesu impleretur quem dixit, significans qua morte esset moriturus.

Cœperunt autē illum accusare summi sacerdotes & seniores de multis, dicētes, Hunc deprehendimus euertentē gentē, ac uetantē tributa dare Cæsari, & dicentē se Christū regem esse. Introiuit ergo iterum in pretorium Pilatus, & uocans Iesum interrogauit eum, dicens, Tu es ille rex Iudæorū? Respondit Iesus stans ante eum, Tu dicis, A temetipso hoc tu dicis, an alij dixerunt tibi de me? Respondit Pilatus, Num ego Iudæus sum? Gens tua & pontifices tradiderūt te mihi, quid fecisti? Respōdit Iesus, Regnū meum non Ergo Christianos oportet in mū est ex hoc mundo pressurā habere dū in Christo. Si ex hoc mundo esset regnum meū, ministri mei utiq; decertarent ne traderer Iudæis. Nunc autē regnū meum nō

Contra uerbum Christi sentiunt hypocritæ qui in rebus externis & elementis mūdi cōstituūt regnū Christi. Contra hypocrisim est Christi ueritas, quā audit qui ex ueritate est, non audit qui ex mēdacio diabolo est, Vide 10. 8.

est hinc. Dixit itaq; ei Pilatus, Ergo rex es tu? Respōdit Iesus, Tu dicis q; rex sim ego. Ego in hoc natus sum & ad hoc ueni in mundū ut testimoniū feram ueritati. Omnis qui est ex ueritate audit uocē meam. Dicit ei Pilatus, Quid est ueritas? Et cum hoc dixisset, iterum prodijt ad Iudæos, & dicit eis, Ego nihil inuenio noxæ in hoc homine. Et cum accusaretur a principibus sacerdotū & senioribus, nihil respondit. Pilatus autē rursus interrogauit illū, dicens, Non respondes quicquā? Ecce q; multa dicunt aduersum te testimonia, nō audis? † Et non respondit ei ad ullum uerbū, ita ut miraretur præses uehementer. At illi inualescebant, dicentes, Commouet populū, docens per uniuersam Iudæam, exorsus a Galilæa usq; ad hunc locum. Pilatus autē audita mentione Galilææ, interrogauit, num homo Galilæus esset. Et ut cognouit q; ad Herodis ditio nem pertineret, remisit eū ad Herodem, qui & ipse Hierosolymis erat per id tempus.

† Exemplū ferendæ calūniæ, & causæ nostræ deo

committendæ, quemadmodū sæpe in psalmis uides. Hæc prædicta sunt, Esa. 53. Sicut ouis &c. Ad Herodē uero mittit ut uel sic declinet à Iudæorum improbitate, sed impletur quod est in psal. 2. Astiterunt &c. Non respondet Christus Herodi. Non prode est tu quæ sis & quid possis per deum, dum impij solum uolunt uidere qui sis & non mutare quod sunt ipsi. Simultates &c. Nā Pilatus quosdā Galileos occiderat, Lu. 13.

414
I. I. I. I. I. I. I.
I. I. I. I. I. I. I.

Herodes autē uiso Iesu gauisus est ualde. Tenebatur enim multo iam tempore cupiditate uidendi illū, eo quod audiret multa de eo, & sperabat se signū aliquod uisurum ab eo fieri. Interrogabat autē eum multis sermonibus. At ipse nihil ei respondebat. Stabant autē principes sacerdotū & scribæ acriter accusantes eum. Spreuit autē illum Herodes cum exercitibus suis. Cūq; illusisset, indutum ueste splendida remisit ad Pilatum. Et facti sunt amici inter se Pilatus & Herodes in eodē die, nā antea similtates inter eos intercesserant.

Pilatus autē conuocatis principibus sacerdotū ac magistratibus & plebe, dixit ad illos, Obtulistis mihi hunc hominem quasi auertentem populum, & ecce ego

coram uobis interrogās, nullum crimen
 inuenio in homine *Testimonium innocētiae*
 isto ex his de quibus *Christi ferunt Iudas, He-*
 accusatis eum, sed ne *rodes, Pilatus, uxor Pila*
 Herodes quidē. Nā *ti, Centurio, contra impi*
 remisi uos ad illum, *etatem Iudæorū, ut gra*
 & ecce nihil dignū *uior iudicio dei fiat eorū*
 morte actum est ei. *dānatio. Paulopost uide*
 Emēdatū ergo illum *bis cœlū & terrā & la-*
 dimittam. *pides contra eos testifi-*

In festo autē neces *cari.*
 se habebat & consueuerat præses turbæ
 dimittere unum uinctum quēcunq; po-
 stulassent. Habebat autē tunc uinctū in-
 signem, nempe latronem, qui dicebatur
 Barabbas, qui cū seditionis autoribus cō-
 iectus fuerat in carcerem, qui per seditio-
 nem quandam in ciuitate factam homi-
 cidium patrauerant. Et cum acclamasset
 turba, coepit flagitare ut faceret quemad-
 modū semper fecerat ipsis. Itaq; congre-
 gatis illis respōdit Pilatus, Consuetudo
 est uobis ut unū dimittam *Non lex erat sed*
 uobis in pascha. Vtrum er *cōsuetudo, In me*
 go uultis dimittam uobis, *moriā liberatio-*

nis ex Aegypto in pascha facte. Quae consuetudo (ut oēs pharisaicae traditiones) erat contra dei legem, dum ille dimittebatur qui secundū legē debebat occidi. Præterea contra legem erat instituere aliam memoriam, præter eam quā deus in pascha instituerat per agnū & azymos panes &c. Sed cur non oēs uinctos dimittūt cū oēs essent in pascha ex Aegypto liberati? sed hypocrisis in oībus speciem fingit pietatis, pietatem non habet.

potius dimitti peterēt Barabbam, Iesum uero perderent. Respondens autē præses ait illis, Vtrum uultis uobis e duobus dimittā? Et exclamauit simul uniuersa turba, dicens, Tolle hunc me uituli &c. Aperuerūt sup me os suū &c. & dimitte nobis Barabbam. Iterū autē Pi-

latus

latus locutus est ad eos, uolens dimittere Iesum, & ait, Quid igitur uultis faciã Iesu, quẽ dicitis regem Iudæorũ? At illi rursum clamauerunt omnes, Crucifige, crucifige eum. Ille autẽ tertio dixit ad illos, Quid enim mali fecit? Nullum crimẽ capitale comperio in eo. Castigatũ ergo dimittam illum. At illi magis clamabãt, dicentes, Crucifigatur. Et instabant uocibus magnis postulãtes ut crucifigeretur. Et inualescebant uoces eorũ ac summorum sacerdotum.

Tunc ergo apprehendit Pilatus Iesũ & flagellauit. † Milti-
 tes autẽ abduxerũt eum intro i atrium quod est prætoriũ, & conuocant ad eũ totam cohortẽ, exu-
 tũq; induunt purpura siue chlamide cocina, & plectentes coronam de spinis imponunt capiti eius, & genu flexo ante eũ, illudentes ei cœperunt salutare, dicẽtes,

Hoc est quod supra dixit Pilatus, Emendatum siue castigatũ dimittam, sed nihil proficit, dum impietate (quia flagellat innocentem) impietati Iudæorum studet mederi. Nos tamẽ eius luore sanati sumus.

DD

Aue rex Iudæorū, Et dabāt ei alapas. Et cum expuissent in eū, acceperunt harundinem & percutiebant caput eius, & positis genibus adorabant illum.

† Milites q̄ regē esse audierāt, his uelut insignibus regijs adorantes illudunt, sed Christus hoc prædixerat, Tradetur gentibus &c. Matth. 20.

Fatetur se iniuste flagellasse Iesum.

Legē &c. Leuit. 24. de blasphemis.

Exiuit iterū Pilatus foras, & dicit eis, Ecce adduco eum uobis foras ut cognoscatis q̄ nullam causam in eo inuenio. Exiuit ergo Iesus foras gestans spineam coronam & purpureū pallium, Et dicit eis, Ecce homo. Cum ergo uidissent eū pontifices & ministri clamabant, dicentes, Crucifige, crucifige. Dicit eis Pilatus, Accipite eū uos & crucifigite. Ego enim non inuenio in eo causam. Respondunt ei iudæi, Nos legem habemus, & secundū legem nostram debet mori, quia filium dei se fecit. Cum ergo audisset Pilatus hunc sermonē magis timuit. Et intrepidus gressus est iterū in prætorium, et dicit ad Iesum, Vnde es gentes ad homines descende tuus Iesus autem re,
re, ut uidere licet in poëtis.

sponsum non dedit ei. Dicit ergo ei Pila-
 tus, Mihi nō loqueris? Nescis q̄ potesta-
tem habeam cru *Potestātē & c. Rom. 13. Noluit*
cifigēdi te, & po *Christus exemptus esse in ter-*
testatē habeā ab *ris, ut nostri clerici. Tamen dā*
soluendī te. Re- *nauit se Pilatus abutendo po-*
 spōdit Iesus, Nō *testate propter timorē homi-*
 haberes potesta *num, nam ueritus indignatio-*
 tē aduersus me *nē Cæsaris facit qd' nouit esse*
 ullā, nisi tibi da *iniquum. sic & oēs serē hodie*
 tum esset e super *faciunt qui quod potestatis ha-*
 nis, propterea q̄ *bent principibus & Cæsari se-*
 me tradidit tibi *rūt acceptū, & ut maxime qui*
 maius peccatum *dam ex eis sint boni, tamē tam*
 habet. Ex eo q̄re *diu boni sunt quā diu per gra-*
 bat Pilatus absol *tiam dominorū licet.*

uere eum. Iudæi autē clamabāt, dicentes,
 Si hūc absolueris non es amicus Cæsaris.
 Quisquis se regē facit cōtradicit Cæsari.

Pilatus autē cum audisset hunc sermo-
 nem, produxit foras Iesum, seditq̄ p̄ tri-
 bunalī in loco qui dicūt lithostrotos, He-
 braice autē Gabbata. Erat autē parasceue
 paschæ hora ferme sexta. Et dicit Iudæis,
 Ecce rex uester. Illi autē clamabant, Tol-

hinc iunior
pericula res est
fides dei non uult
saltem uere fide
uidet. scilicet
proferat. hinc
dimittit. et populi
crucifige. quoniam
non est. hinc
robore. prout
uideret
gratia. apprehendit
non ex. gestante
et. postea. sic. quod
per. se. nulli
uolunt.

le, tolle, crucifige eum. Dicit eis Pilatus,
 Regem uestrum crucifigam? Responde-
 runt pontifices, Non habemus regē nisi
 Cæsarem. Tunc ergo Pilatus uidēs q̄ ni-
 hil proficeret sed magis tumultus fieret,
 uolens turbæ facere satis, adiudicauit ut
 fieret quod illi postulabant. Et accepta
 aqua abluit manus corā populo, dicens,
 Innocēs ego sum a sanguine huius iustī,
 uos uidebitis. Et respondens uniuersus
 populus dixit, Sanguis eius super nos et
super filios nostros.

† Marcus dicit hora tertia dominum crucifixum, Io-
 annes hora ferme sexta. Neq; Augustinus neq; quisquā
 alius unquā satisficit huic loco. Nos hoc dicimus, Ho-
 ram matutinam siue mane, horam tertiam, horam se-
 xtam, horam nonam, horam undecimam quod uesper-
 tinum tēpus dicimus, speciatim obseruatas indicat uel
 parabola cōducentis operarios in uineam suā, Matt.
 20. Atq; hinc mane dictum tempus à primo diluculo
 usq; in horam tertiam, et tertiam horam appellatam
 usq; in horam sextam, et similiter tempus quod inter-
 cedit inter sextā et nonā appellatū horam sextā, re-
 liquū uero ab hora undecima (quæ apud nos est quar-
 ta pomeridiana) pertinuisse ad uesperā, à qua Iudæi

incoeperunt sua festa. Harū horarū mentio fit ab Euangelistis in historia passionis domini, quas & nostri uocauerunt horas canonicas licet alio respicientes quā in Christi iustitiam. Ergo quicquid inter tertiam & sextam factum est, hora tertia factū dicitur, continet autem hora tertia tres integras horas. iam credo uides non diuersa dicere Euangelistas. Non enim dicit Ioannes, dominum adiudicatum cruci hora sexta, sed hora ferme sexta, significans adhuc esse tertiam horam, ut & Marcus dicit, sed multum temporis ex hora tertia iam transisse appetēte iam sexta, forte adhuc restabat integra hora & plus, ita ut propior fuerit terminus tertiæ horæ quā principium secundū mensuram temporis transacti & temporis instantis. Nec mireris, quod Lucas post uerbum Christi, Hodie mecū eris in paradiso, adhuc scribat. Erat autē serē hora sexta. Nam multa tunc, post condemnatū Iesum festinantibus impijs ad Christi Crucem, & illic conuitia super conuitia iacentibus, simul facta sunt pauco tempore, quæ simul scribi non potuerunt.

Dimisit autē illis Barabbam, qui propter seditionē & homicidium coniectus fuerat in carcerem, quē poposcerant. Iesum autem flagellatū & illusum tradidit arbitrio illorum ut crucifigeretur.

Accipientes autē Iesum milites, exue-

runt eum purpura, & induerunt eum uestibus proprijs & abduxerunt eum baiulantem suam crucem ut crucifigerent. Exeuntes autem inuenerunt quendam praetereuntem, hominem Cyrenaeum, nomine Simonem, uenientem ex agro, patrem Alexandri & Rufi. Hunc apprehendentes coegerunt, ut tolleret crucem eius. Et imposuerunt illi crucem, ut portaret post Iesum. Sequebatur autem illum multa turba populi ac mulierum, quae plangebant & lamentabantur eum. Conuersus autem ad illas Iesus dixit, † Filiae Hierusalem nolite flere super me, sed super uobis ipsis flete & super filijs uestris. Quoniae ecce uenient dies in quibus dicent, Beatae steriles & uentres qui non genuerunt, & ubera quae non lactauerunt. Tunc incipient dicere montibus, cadite super nos, & collibus, operite nos, quia si in humido ligno haec faciunt, in arido quid fiet? Ducebantur autem & alij duo cum eo facinorosi, ut interficerentur.

† *Filiae Hierusalem &c. sic & nos non propter Christum flere debemus, ut docent iustitiam, sed propter*

nostram infirmitatem, quæ tanta est ut illum adegerit in crucem qui filius dei est. Prædicit autem de captivitate Iudaica per Romanos. Si in humido &c. 1. Pet. 4. Si primū à nobis &c. Acetum. Psal. 68. Significabat autem uineam Israël electam iam cōuersam in amaritudinē, Hicre. 2. Scriptura, scilicet Esa. 53. Hic est serpens exaltatus, Num. 21. Ioan. 3. de qua exaltatione & Ioan. 12. Hic Christus in aëra exaltatus aëreas triumphat potestates, auferens chirographum mortis, quem nostri iustitiarij pharisæi adhuc scriptū contra nos uolunt, Col. 2. Hinc ille titulus triumphalis quē omnibus linguis scriptū gentes fatentur, Iud. ei negant, hi dominum & regem suum contemnūt, nos eorū regem suscipimus & noster est, Inde fit ut gētes sint Iudæi, id est confessores, qui autem nomē habent nihil minus sint quā Iudæi, Esa. 63. Verum tamen &c.

Et ducunt eum in locū qui dicitur hebraice Golgatha, quod est, si interprete-
ris, caluarix locus. Et ibi dederunt ei acetum siue myrrhatum uinum cū felle mixtum bibere. Et cū gustasset, noluit bibere. Et crucifixerunt eum in Golgatha, & cum eo duos latrones, unum a dextris & alterum a sinistris eius, mediū autem Iesum. Et impleta est scriptura quæ dicit, Et cum iniquis deputatus est. Erat autem

*populus meus
filius
regis
saluatoris*

hora tertia dum crucifixerūt eum, Iesus autem dicebat, Pater remitte illis, nesciunt enim quid faciant.

Scriptit autem & titulū Pilatus, id est, inscriptionē causæ illius, & posuerūt super crucem ad caput Iesu, Erat autē scriptum, Iesus Nazarenus rex Iudæorum. Hunc ergo titulum multi Iudæorum legerunt, quia prope ciuitatem erat locus ubi crucifixus est Iesus, Et erat scriptum literis hebraicis & græcis & latinis. Dicebant ergo Pilato pontifices Iudæorum, Noli scribere, Rex Iudæorum, sed quod ille dixerit, Rex sum Iudæorum. Respondit Pilatus, Quod scripsi, scripsi.

Milites ergo cū crucifixissent Iesum, acceperūt uestimēta eius, & fecerūt quatuor partes, unicuique militi partem, & tunicam. Erat autem hæc tunica inconsutilis, a summo contexta per totū. Dixerūt ergo inter se, Ne scindamus eam, sed sortiamur de illa cuius sit, ut scriptura impleatur quæ scripta est per prophetam, dicens, Partiti sunt sibi uestimenta mea, & super uestem meam miserunt sortem, Se

dentes autem seruabant eum ibi. Et milites quidem hæc fecerunt.

Stabant autem iuxta crucē Iesu mater eius, & soror matris eius Maria uxor Cleophae & Maria Magdalene, Cū uidisset ergo Iesus † matrem ac discipulū astantē † quē diligebat, dicit matri suæ, Mulier ecce filius tuus. Deinde dicit discipulo, Ecce mater tua. Et ex illa hora accepit eam discipulus in sua.

In sua. i. ad

† Re ipsa honorādos docet parentes. Præterea hic se, ut habet morturus matrem agnoscit qui aquā in uinum mutaret eius curturus eam nō agnouit. illud enim ex ea susceperat nō ram &c. hoc. Vides hic impletū uerbum Simeonis, qui hoc addidit, ut reuelentur &c. Multi uidentur Euangelici sed accedente cruce etiam Petrus negat, Ioannes silet, timent omnes, & scandalizantur multi. Beatus, inquit, qui non fuerit scandalizatus in me.

Et stabat populus spectans. Qui autē præteribant, conuicia illudunt, sed res ipsa de iaciebāt in eum, mox clarabit ueritatē, Ro. I. uentes capita sua, & Qui declaratus est filius dicentes, Væ qui de dei &c. moliris tēplū & in tribus diebus extruis. Serua te metipsum. Si filius dei es, descen-

de de cruce. Similiter & summi sacerdo-
 tes illudentes inter sese, cū scribis & seni-
 oribus & populo dicebant, Alios serua-
 Inuiti testificantur Christū uit, seipsum serua-
 fecisse opera diuinitatis. re nō potest. Si hic
 est ille Christus, rex Israel, ille dei electus
 Hoc miraculū descē seruet seipsum, descēdat
 fionis de cruce, ho- q̄ nūc de cruce, ut uide-
 die quoq; postulant amus & credam⁹ ei. Cō
 à nobis aduersarij fidit in deo, liberet eum
 Euangelij, quia enim nunc si uult eum. Dixit
 in cruce & despecti enim, Filius dei sum. Id
 sumus, credere no- ipsum autē & latrones
 lunt. Vide Psal. 21. qui crucifixi erant cum
 eo exprobrabant conuitiantes ei. Illude-
 bant autē ei & milites accedentes, & ace-
 tū offerentes ei, atq; dicentes, Si tu es rex
 Milites moti uidētur inscri ille Iudæorū, saluū
 ptione tituli, ut apparet in te fac. Vnus autem
 Ioanne, & præterea fama de his qui pende-
 tunc uulgata de Messia Iu- bant, facinorosorū
 dæorum. conuitia dicebat in
 eum, dicens, Si tu es Christus teipsum ser-
 ua & nos. Respondens autem t̄ alter, in-
 crepabat eum, dicens, Ne tu quidē times

deum q̄ in eadē damnatione es: Et nos quidē iuste, nam digna factis recipimus, hic uero nihil mali gessit. Et dicebat ad Iesum, Domine memento mei cū ueneris in regnū tuū Et dixit illi Iesus, Amen dico tibi, hodie mecum eris in paradiso. Erat autē fere hora sexta.

† Non aliter nos iustificamur ac iste latro, in quo meritum inuenire non potes, qui & paulo ante cū socio in Christū blasphemauit, ut Paulus apostolus, quæ autem iam bona opera facere potuit crucifixus? qui si post uixisset sine operibus bonis non fuisset, sed per hec iustificatus non fuisset. Verū hic omnia sunt si recte intuearis quæ in Christiano requiras. Peccatū agnouit, iustitiam Christi confessus est, non desperauit, quāuis latro, salutem, quippe qui potentia dei immutatus regnaturū credere potuit quē uidit crucifixū. Hæc fides tunc Petro & alijs apostolis data non erat. Præterea illic erat fructus fidei confessio & charitas, de illa supra diximus, hanc præstitit fratri dum arguit, dū & ipsum uult agnoscere peccatū & credere in salutem. Ideo audit, Hodie &c. Id est accipies iustitiam & uitam æternam quā Adam perdidit. Hoc Euangelio letus latro moriebatur.

Cum uero facta esset hora sexta, ab ea tenebræ factæ sunt super uniuersam terram

ram usq; ad horā nonam, & obscuratus est sol. Et circa horam nonam clamauit Iesus uoce magna, dicens. Eli, eli lamma azabthani; quod est, si quis interpretet. Deus meus, deus me⁹ cur deseruisti me?

Quidam autē illic stantium cū audissent dicebant, Ecce Heliam uocat iste. Sciēs autem Iesus q̄ omnia iam consummata essent, ut cōsummaretur scriptura, dicit, Sitio. Vas igitur erat positum aceto plenum, & continuo accurrens unus ex eis, cum acceptam spongiam impleffet aceto & hyfopo, imposuit harundini, obtulitq; ori eius ut biberet, & cum cæteris dicebat, Sinite, Videamus an ueniat Helias ad deponendū eum. Cum ergo accepisset Iesus acetū, dixit, † Cōsummatū est.

Et iterum clamauit uoce magna, dicens, Pater in manus tuas cōmendo spiritum meum. Et cum hæc dixisset inclinato capite tradidit spiritum.

Tradidit.

Hoc dixerat Ioa. 10. In potestate etc.

† Consummatū est. Ergo iam nihil restat passionis Christi, nisi ut, licet quietus, teneatur in morte usq; in tertium diem, secundū signum Ione. Post illud uerbum non expectent Iudæi alium qui plura faciat etc.

*Manuatis sine
et dicitur uigilans
in supplicis. uide
procurator angelus
per doceret a deo
ita q̄ dicit a deo
in potestate
et declarat qui
per affertus
in iudicio*

QVATVOR EVANGELISTAS: 429

Hic solutū est Adæ debitū & mors mortē uorauit.

Et ecce uelum tem lam reuelata sunt sancta
pli scissum est mediū sanctorū, Heb. 9. De istis
in duas partes a sum miraculis uide psal. 17.
mo usq; ad imum, & terra mota est, & pe
træ scissæ sunt, & monumenta aperta, &
multa corpora sanctorū qui dormierant
surrexerunt, & egressi Surrexerunt, dixerat,
e monumētis post re, & statū addit, Et egres
surrectionem eius, ue, si &c. ne eodē die quo
nerūt in sanctam ciui monumēta aperta sunt
tatem & apparuerunt surrexisse putares. O
multis, portet ut Christus sit

Centurio autē qui primitiæ dormiētium,
astabat ex aduerso illi, & primogenitus ex re
& qui cū eo erant cu, surrectione mortuo =
stodiētes Iesum, uidē rum &c.

tes q; sic emisso clamore expirasset, uiso
q; terræ motu, & his quæ facta fuerant, ti
muerunt ualde & glorificauerunt deū,
dicentes, Vere hic homo iustus erat & fi
lius dei. Et omnes turbæ eorū qui simul
accesserant ad spectaculum istud, & uide
rant quæ contingebant, percutientes pe
ctora sua reuertebantur.

in uita illis
non estis non
dicit peritiam
quod peritiam
sua uocem
fassa per ad deum

† Gentes glorificant deum, Iudaicū vulgus uidet
 & agnoscit se male fecisse, sed non glorificat deum.
 Agnoscit & Iudas se male fecisse. Pontifices, pharisæi
 & seniores, ut nihil ex his commoti sint sequentia de-
 clarabunt.

Stabant ibi omnes noti eius procul, &
 mulieres quæ secutæ erāt eum a Galilæa,
 hæc uidentes. Inter quas erat Maria Mag-
 dalene, & Maria Iacobi parui & Ioseph
 mater, & Salome mater filiorum Zebedæi,
 quæ etiā, cum esset in Galilæa, secutæ fu-
 erant illū, & ministrauerāt ei, aliæq; com-
 plures quæ simul a Galilæa ascenderant
 cum eo Hierosolymam.

† Iudæi ergo, quoniā parasceue erat, ut
 non remaneret in cruce corpora sabba-
 to (erat magnus dies ille sabbati) roga-
 uerunt Pilatum ut frangerentur eorum
 crura & tollerentur. Venerunt ergo mili-
 tes, & primi quidem fregerūt crura & al-
 terius qui crucifixus est cū eo. Ad Iesum
 autē cum uenissent, ut uiderūt eum iam
 mortuū, nō fregerūt eius crura, sed unus
 militum lancea latus eius fodit, & conti-
 nuo exiuit sanguis & aqua. Et qui uidit

Vita Consolatio

Tres pariter: *ros: vas: sanguis: Aqua: Spiritus*
 demonstrat est à uero dno. *iss: oim: pter: expiatio*
 expectandam *qua: sanguis: fact: oporuit: non: spiritus*
 aqua: uinū illas *q: b: in: tot: libris: uindant: ad*
 oim: pteritū *fundant: Jo: 7: 37: 37*

QUATVOR EVANGELISTAS.

testimoniū perhibuit, & uerum est testi-
moniū eius. Et ille scit q̄ uera dicit, ut &
uos credatis. Facta sunt enim hæc ut scrip-
tura impleretur, Os non cōminuetis ex
eo. Et rursus alia scriptura dicit, Videbūt
in quem pupugerunt.

† Impietatis damnat Ioannes Iudæos qui propter
sabbatū faciunt quod quolibet die secundū legem fa-
cere debebant, Deut. 21. Excolant ergo culicē, Came-
lum glutunt. Præterea nō uideo cur illud sabbatum
quod accidebat intra dies azymorū maius fuerit alijs
sabbatis, nisi propter traditionem aliquā pharisaicā,
ut maior esset nundinatio pontificibus cōgregato ad
phase populo.

Post hæc autē cum uespera facta esset,
quoniā erat parasceue quæ præcedit sab-
batum, uenit Ioseph unum deerat huic Ioseph
Arimathiensis, oriun- pho, quod iam per deum
dus ab Arimathæa ci accipit, nēpe ut forti anō
uitate Iudæorum, uir audeat cōfiteri Christū.
diues, senator & bonus & iustus, qui nō
consenserat consilio & facto eorū. Erat
enim & ipse expectans regnū dei. Nam
& discipulus erat Iesu sed occultus pro-
pter metum Iudæorū. Hic sumpta auda-

47
ad ista rōde: q̄
sed o p̄nt: mat:
u q̄: iro
p̄nt: p̄nt: d̄
Exo. 12. 2. q̄
Zach. 12. 1. q̄

q̄ no p̄
d̄
p̄nt: d̄ capell.
u: ita ois asp̄
u: t̄ u: d̄ q̄
d̄ q̄
d̄ q̄
d̄ q̄
d̄ q̄
d̄ q̄
d̄ q̄
d̄ q̄

Uenit compo
vni unalim: off
qui d̄nt p̄nt
p̄nt: u: iudæos
p̄nt: u: iudæos
p̄nt: u: iudæos
p̄nt: u: iudæos
p̄nt: u: iudæos
p̄nt: u: iudæos
p̄nt: u: iudæos
p̄nt: u: iudæos
p̄nt: u: iudæos

cia ingressus est ad Pilatum, & petijt ab eo, ut tolleret corpus Iesu. Pilatus autem admiratus est si iam mortuus esset. Et accersito ad se Centurione interrogauit illum, an iamdudū mortuus fuisset. Et recognita ex Centurione, donauit corpus Iesu ipsi Ioseph, iubens reddi illū. Et Ioseph mercatus est sindonem. Venit autē & Nicodemus, qui uenerat primū ad Iesum nocte, ferens mixturam myrrhæ & aloes, ad libras ferme centum. Acceperūt Per iustos quiescit mortu⁹ qui ergo corpus Iesu uiuus agitabatur ab iniustis. depositū, & in Hic ergo noua, munda & odo uoluerūt illud in risera sunt omnia. sindone munda, obuinxerūtq; lintheis cū aromatibus, sicut mos est ludæis sepelire. Erat autē in Itē, sicut in horto Adā eo loco, ubi crucifixus peccauerat ita in horto est, hortus, & in horto capitur Christus, ut A= monumētum Ioseph dæ peccatū diluat, & nouum, quod is exci cōsummatis oibus de= derat in Petra, in quo uicta morte Adæ i hor nondum quisquā po= to sepelitur & resur= situs erat. Ibi ergo, q̄a parasceue erat Iudæo/

rum

fidgi opes
3 signum bonum
ambrosii fidi
declarans se ocs
formas suas
in d. p. in. p.
l. l. p. h. m.

Volunt p[ro]ph[et]as rep[er]it[ur] in d[omi]ni sepulchro ad gloriam
re[sp]icit[ur] in p[ro]ph[et]ia No[ah] alij autem imp[er]is de p[ro]p[ri]o
re[sp]icit[ur] in p[ro]ph[et]ia No[ah] alij autem imp[er]is de p[ro]p[ri]o
433 h[ic] p[ro]p[ri]o

QUATVOR EVANGELISTAS.

rum & sabbatū illucescebat, illucescebat, &
q[ui] in propinquo esset monu[m]entū infra, secundū
mentū, posuerunt Iesum. Et p[re]ceptū, Le-
aduoluto saxo ingēti ad osti[um] uit. 23. A uespe
um monumenti, abierunt. ra usq[ue] ad uespe
Erat autē ibi Maria Magda, perā celebrabi
lene & Maria Iose sedentes tis sabbata u[er]a
contra sepulchrum & spectantes ubi po
neretur, & cū mulieribus cum quibus ue
nerant cū Iesu de Galilæa, uiderūt monu
mentū & quēadmodū positum erat cor
pus eius. Reuersæ uero mulieres paraues
runt aromata & unguēta, ac sabbato qui
dem quieuerunt secundū p[re]ceptum.

Jan. 21 q[ui]
parturax homo
quod mori plac
adum est 7
dicitur 6 uox
q[ui] p[ro]p[ri]o p[ro]p[ri]o
p[ro]p[ri]o p[ro]p[ri]o
p[ro]p[ri]o p[ro]p[ri]o
p[ro]p[ri]o p[ro]p[ri]o
p[ro]p[ri]o p[ro]p[ri]o
p[ro]p[ri]o p[ro]p[ri]o

Postero autē die quæ sabbatū iā agit Chri
sequit post parasceuen, stus, quod est sabba
conuenerunt principes tum Christianorū.
sacerdotum & pharisæi ad Pilatū, dicen
tes, Domine recordati sumus, q[ui] impo
stor ille dixit adhuc uiuēs, Post tres dies
resurgam. Iube iam impostores intelligunt si
ergo muniri se gnum Ione & solutionē tem
pulchrum usq[ue] in pli à Christo p[re]dicta. Quod
diem tertium, ne autē dicunt, Post tres dies, nō
quando ueniant mētuntur. Nam & Christus

EE

ita dicit Marci. 8. Hebraica phrasis est. Post tres dies, id est, tertia die, post dies octo, id est, octava die. Alioqui cur non dicunt, iube custodiri sepulchrū usq; in quartum diem, sed dicunt, In tertium diem? & erit nouissimus error peior illo priore. Ait illis Pilatus, Habete custodiam. Ite, munite sicut scitis. Illi autem abeuntes munierunt sepulchrum obsignato lapide, adhibitis custodibus.

† Et erit nouissimus error &c.] Ignorantes uerū dicunt, quemadmodū & Caiphas prophetādo, Peius enim errauerunt Iudaei postea non resipiscentes. Aut si error erat (ut ipsi sentiunt) credentium fides qui ante Christo crediderant, hic maior factus est postea & in Iudaea & in gentibus, nō de furto ablati domini sed de ueritate resurgentis.

Curam quā adhibent sepulchro contra se adhibent &c.

FINIS HISTORIAE
Passionis Christi.